

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7So/51/2016
Identifikačné číslo spisu: 8015200703
Dátum vydania rozhodnutia: 27.09.2017
Meno a priezvisko: JUDr. Zdenka Reisenauerová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:8015200703.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej a členiek senátu JUDr. Violy Takáčovej, PhD. a JUDr. Eriky Čanádyovej, v právnej veci navrhovateľa: G., zastúpeného advokátom JUDr. Tiborom Bašistom, so sídlom Štefánikova 8, Poprad, proti odporkyni: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom Bratislava, Ul. 29. augusta 8 - 10, o invalidný dôchodok, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 10. februára 2016, č.k. 6Sd/54/2015-28, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Prešove z 10. februára 2016, č.k. 6Sd/54/2015-28, p o t v r d u j e .

Navrhovateľovi náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

Krajský súd v Prešove napadnutým rozsudkom z 10. februára 2016, č.k. 6Sd/54/2015-28 potvrdil rozhodnutie odporkyne z 22. apríla 2015, č. XXX XXX XXXX 0, ktorým priznala navrhovateľovi invalidný dôchodok podľa § 70 ods. 1 a nasl. zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) od 12. júna 2013 v sume 190,90 eur mesačne. Podľa § 82 zákona o sociálnom poistení a § 1 opatrenia Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky č. 329/2013 Z.z, ktorým sa ustanovuje pevná suma zvýšenia dôchodkovej dávky a percento zvýšenia úrazovej renty sa invalidný dôchodok zvýšil od 1. januára 2014 na sumu 198,70 eur. Ďalej podľa § 82 zákona o sociálnom poistení a § 1 opatrenia Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky č. 295/2014 Z.z., ktorým sa ustanovuje pevná suma zvýšenia dôchodkovej dávky a percento zvýšenia úrazovej renty invalidný dôchodok zvýšil od 1. januára 2015 na sumu 203,30 eur mesačne.

Z odôvodnenia rozhodnutia vyplýva, že za invalidného bol navrhovateľ uznaný z dôvodu, že má pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70% v porovnaní so zdravou fyzickou osobou. Jeho dlhodobo nepriaznivý zdravotný stav a pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť bol

posúdený posudkovým lekárom sociálneho poistenia Sociálnej poisťovne, pobočka Poprad a výsledok jeho posúdenia je uvedený v Lekárskej správe z 8. apríla 2015. Potrebný počet rokov dôchodkového poistenia na vznik nároku na invalidný dôchodok poistenca vo veku nad 28 rokov do 34 rokov je najmenej päť rokov a zisťuje sa z obdobia pred vznikom invalidity. Pred vznikom invalidity, pred 12. júnom 2013 navrhovateľ získal 1827 dní, t.j. 5 rokov a 2 dni obdobia dôchodkového poistenia. V ďalšom odôvodnení rozhodnutia odporkyňa zdôvodnila postup pri výpočte sumy invalidného dôchodku v aplikácii s príslušnými ustanoveniami zákona o sociálnom poistení.

Krajský súd preskúmal odvolaním napadnuté rozhodnutie podľa tretej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku, vykonal dokazovanie oboznámením sa s podaným návrhom, napadnutým rozhodnutím, posudkovým spisom Sociálnej poisťovne, pobočka Poprad, dávkovým spisom odporkyne, stanoviskami účastníkov konania a ostatným spisovým materiálom. Z posudkového a dávkového spisu zistil, že posúdenie invalidity bolo vykonané v rámci posudkovej činnosti posudkovými lekármi sociálneho poistenia postupom podľa § 153 v spojení s § 71 zákona o sociálnom poistení, ktorí za rozhodujúce zdravotné postihnutie podľa kapitoly V položka 6 písmeno b/ prílohy č. 4 k zákonu o sociálnom poistení určili strednú mentálnu retardáciu s 80% mierou poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť. Zdravotný stav žiadateľa o invalidný dôchodok bol posúdený na základe ním predložených lekárskejších správ z odborných vyšetrení.

Invalidný dôchodok navrhovateľ žiadal priznať už od 18 rokov veku, teda od roku 2000. Posudkoví lekári sociálneho poistenia dátum vzniku invalidity stanovili na deň 12. jún 2013, kedy sa navrhovateľ podrobil lekárskejšmu vyšetreniu, kde mu prvýkrát bola konštatovaná diagnóza strednej mentálnej retardácie. Odborné lekárske vyšetrenia zo skoršieho obdobia navrhovateľ v konaní nepredložil. Svoje tvrdenia opieral iba o potvrdenie Centra pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie v Poprade z 31. marca 2014 z obsahu ktorého vyplynulo, že klientom centra bol od roku 1989, t.j. ako 7 ročný chlapec a v tom čase v zmysle záverov psychologického vyšetrenia bola u neho dokumentovaná ľahká mentálna retardácia v prvom stupni, t.j. ľahká debilita a bolo mu odporúčané vzdelávať sa v špeciálnej základnej škole. Po ukončení povinnej školskej dochádzky sa krátkodobo aj zamestnal, oženil sa a má 3 deti a v súčasnosti je rozvedený. Vek 18 rokov dovŕšil v roku 2000, počas platnosti zákona č. 100/1988 Zb., kedy invalidita v mladosti mohla byť priznaná, len ak bol úplne invalidný. Ľahká mentálna retardácia v tom čase nezakladala úplnú invaliditu. Preto dátum vzniku invalidity bol určený na základe zdokumentovaných odborných vyšetrení, a to psychiatrického vyšetrenia z 12. júna 2013, kedy bola u navrhovateľa preukázateľne konštatovaná stredná mentálna retardácia. Až tento deň preto je možné považovať za dátum vzniku invalidity.

Za nedôvodnú a zmätočnú vyhodnotil krajský súd námietku, ktorou nesúhlasil s výplatou dôchodku iba od 12. júna 2013 do 13. mája 2015. Z výroku napadnutého rozhodnutia je nesporné, že invalidný dôchodok bol priznaný od 12. júna 2013. Jeho výplata tak nie je časovo ohraničená.

O náhrade trov konania krajský súd rozhodol podľa § 250k ods. 1 O.s.p. v spojení s § 250l ods. 2 O.s.p. tak, že neúspešnému navrhovateľovi náhradu trov konania nepriznal.

2.

Proti rozsudku krajského súdu podal navrhovateľ odvolanie namietajúc jeho nezákonnosť. Dôvodil tým, že nesúhlasí s posúdením invalidity až od 12. júna 2013, kedy mu bola na základe vyšetrenia z uvedeného dňa stanovená diagnóza strednej mentálnej retardácie. Je nepochybné, že týmto ochorením trpí celý život, a preto bola nesprávne určená aj doba získania dôchodkového poistenia, pretože ľahká mentálna retardácia bola objektivizovaná aj potvrdením Centra Pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie v Poprade. V odvolaní poukázal na rozhodnutie NS SR sp.zn. 7So/133/2011 a bol tohto názoru, že sú splnené podmienky priznania invalidity a invalidného dôchodku už od jeho 18. roku veku. Rozsudok krajského súdu navrhol zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie. Uplatnil si náhradu trov konania a trov právneho zastúpenia.

3.

Odporkyňa sa k odvolaniu navrhovateľa proti rozsudku krajského súdu nevyjadrila.

4.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, v medziach podaného odvolania (§ 212 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p.), odvolanie prejednal bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 250ja ods. 2 veta prvá O.s.p.), keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk (§ 156 ods. 1 a ods. 3 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá a § 211 ods. 2 O.s.p.) a dospel k záveru, že odvolaniu navrhovateľa nemožno priznať úspech.

Podľa § 491 ods. 1, 2 zák. č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“), ak nie je ďalej ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované. Ak sa tento zákon použije na konania začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, nemožno uplatňovať ustanovenia tohto zákona, ak by boli v neprospech žalobcu, ak je ním fyzická osoba alebo právnická osoba.

Podľa § 492 ods. 2 SSP odvolacie konania podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov.

Predmetom konania je preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporkyne o priznaní invalidného dôchodku podľa § 70, § 71 ods. 1 zákona o sociálnom poistení od 12. júna 2013 na základe 80% miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť pre rozhodujúce zdravotné postihnutie kapitola V položka 6 písm. b/ prílohy č. 4 k zákonu o sociálnom poistení.

V zmysle § 109 ods. 1 zákona nárok na dôchodkovú dávku (ďalej len "dávka") vzniká odo dňa splnenia podmienok ustanovených týmto zákonom, ak tento zákon neustanovuje inak.

Nárok na výplatu dávky vzniká splnením podmienok ustanovených týmto zákonom na vznik nároku na dávku, splnením podmienok nároku na jej výplatu a podaním žiadosti o priznanie alebo vyplácanie dávky (§ 109 ods. 2 zákona).

Požiadat' o priznanie dôchodkovej dávky je právom, nie povinnosťou poistenca. Ak nárok na dávku vznikol, ale poistenec o priznanie a výplatu dávky nepožiada, nemožno nevyplatenie dôchodku za obdobie do jeho priznania považovať za bezdôvodné obohatenie sa odporkyne. Je pritom irelevantné, že navrhovateľ o priznanie a výplatu invalidného dôchodku nepožiadal z dôvodu neznalosti zákona.

Zo spisu krajského súdu a zo spisov správneho orgánu vyplýva, že navrhovateľ žiadosťou o invalidný dôchodok spísanou dňa 8. apríla 2015 na Sociálnej poisťovni, pobočka Poprad, sa domáhal priznania invalidného dôchodku od 12. júna 2013.

Preskúmaným rozhodnutím z 22. apríla 2015 číslo: XXX XXX XXXX 0 odporkyňa rozhodla v súlade s § 70 ods. 1 zákona o sociálnom poistení tak, že navrhovateľovi vznikol nárok na invalidný dôchodok 12. júna 2013 s tým, že túto dávku mu priznala od 12. júna 2013, kedy sa podrobil lekárskejmu vyšetreniu, kde mu po prvýkrát bola konštatovaná diagnóza strednej mentálnej retardácie. Za invalidného bol uznaný z dôvodu, že má pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o 80% v porovnaní so zdravou fyzickou osobou.

Medzi účastníkmi konania bol sporný dátum vzniku nároku na invalidný dôchodok od 12. júna 2013.

V žiadosti o invalidný dôchodok spísanej dňa 8. apríla 2015 navrhovateľ žiadal invalidný dôchodok priznať od 12. júna 2013.

V súdnom konaní žiadal invalidný dôchodok priznať od dovŕšenia 18. roku veku, t.j. od 14. februára 2000.

Z obsahu spisov mal odvolací súd za preukázané, že odporkyňa v posudzovanej veci konala a rozhodla o druhej žiadosti navrhovateľa o invalidný dôchodok. Prvá žiadosť o invalidný dôchodok bola s navrhovateľom spísaná dňa 17. januára 2014 (invalidný dôchodok žiadal priznať od 1. januára 2013), druhá žiadosť bola spísaná 8. apríla 2015 (invalidný dôchodok žiadal priznať od 12. júna 2013).

Odvolací súd z obsahu spisov zistil, že odporkyňa v oboch konaniach, ktoré u nej prebehli na základe dvoch podaných žiadostí navrhovateľa o invalidný dôchodok, zhodne určila za rozhodujúce zdravotné postihnutie strednú mentálnu retardáciu podľa kapitoly V položka 6 písm. b/ prílohy č. 4 k zákonu o sociálnom poistení. V oboch prebiehajúcich konaniach bol navrhovateľ uznaný za invalidného na základe predložených psychiatricko-psychologických lekárskejších správ z rokov 2013 a 2014, ktoré nálezy zhodne poukázali na strednú mentálnu retardáciu u posudzovaného. V prijatých posudkoch posudkoví lekári sociálneho poistenia konštatovali, že vo vyžiadanej dokumentácii z predchádzajúcich rokov je dokumentované potvrdenie Centra pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie v Poprade zo dňa 31. marca 2014 o tom, že posudzovaný bol ich klientom už od roku 1989, tzn. ako 7 ročný chlapec a v tom čase v zmysle záverov psychologického vyšetrenia bola dokumentovaná ľahká mentálna retardácia v I. stupni tzn. ľahká debilita a bolo mu odporúčané vzdelávať sa v špeciálnej základnej škole.

Právoplatným rozhodnutím zo 17. marca 2014, č. XXX XXX XXXX 0, bola žiadosť o invalidný dôchodok zamietnutá podľa § 70 ods. 1 zákona o sociálnom poistení z dôvodu, že pred vznikom invalidity, t.j. pred dňom 12. jún 2013 navrhovateľ získal 1 323 dní obdobia dôchodkového poistenia, t.j. 3 roky a 228 dní, pričom boli zhodnotené všetky obdobia dôchodkového poistenia vrátane dôb, ktoré sa za obdobie dôchodkového poistenia považujú. Navrhovateľ tak nesplnil zákonnú podmienku potrebného počtu rokov dôchodkového poistenia na vznik nároku na invalidný dôchodok.

Preskúmaným rozhodnutím z 22. apríla 2015 č. XXX XXX XXXX 0 bol navrhovateľovi priznaný invalidný dôchodok na základe 80% miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť od 12. júna 2013. K tomuto dňu splnil všetky zákonné podmienky na priznanie invalidného dôchodku podľa § 70 ods. 1 zákona o sociálnom poistení, aj podmienku potrebnej poistnej doby.

Zdravotný stav navrhovateľa v súdnom konaní posúdila aj posudková lekárka sociálneho poistenia odporkyne, vysunuté pracovisko v Poprade. V posudku z 30. marca 2014 poznamenala, že na pojednávaní bola prítomná matka navrhovateľa T. W..

Posudková lekárka zotrvala na správnosti posúdenia zdravotného stavu navrhovateľa zo 17. januára 2014 a na určení 80% miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť pre rozhodujúce zdravotné postihnutie, kapitola V položka 6 písm. b/ prílohy č. 4 k zákonu o sociálnom poistení - stredná mentálna retardácia. Dátum vzniku invalidity je určený od dokumentovaných odborných vyšetrení, dokladovaných posudzovaným k aktuálnemu posúdeniu jeho zdravotného stavu, a to od 12. júna 2013, kedy bol prvýkrát vyšetrený psychiatrom.

K odvolacej námietke týkajúcej sa vzniku právneho nároku na invalidný dôchodok od skoršieho dátumu odvolací súd poukazuje na ustanovenie § 184 ods. 1 zákona o sociálnom poistení, podľa ktorého sa dávkové konanie začína, ak tento zákon neustanovuje inak, na základe písomnej žiadosti fyzickej osoby, ktorá si uplatnila nárok na dávku a nárok na výplatu dávky. Navrhovateľ v konaní nepreukázal, že by skôr ako dňa 17. januára 2014 podal žiadosť o invalidný dôchodok.

Vek 18. rokov dovŕšil v roku 2000, počas platnosti zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení, kedy invalidita z mladosti mohla byť priznaná len ak bol úplne invalidný. Ľahká mentálna retardácia v tom čase nezakladala úplnú invaliditu. Uvedenú skutočnosť uviedla v odôvodnení svojho rozhodnutia aj odporkyňa.

Odvolací súd sa v plnom rozsahu stotožnil s odôvodnením rozsudku krajského súdu, podľa ktorého bol navrhovateľ uznaný za invalidného od 12. júna 2013, kedy získal aj potrebný počet rokov dôchodkového poistenia. Pred vznikom invalidity, pred 12. júnom 2013 získal 5 rokov a 2 dni poistenia.

Odvolacie dôvody navrhovateľa, týkajúce sa dokazovania podľa § 196 zákona o sociálnom poistení v nadväznosti na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp.zn. 7So/133/2011 neboli spôsobilé spochybníť vecnú správnosť a zákonnosť preskúmaného rozhodnutia. V súvislosti s namietaným dokazovaním v konaní o invalidný dôchodok považuje odvolací súd za potrebné poukázať na ustanovenie § 109 na odstavce 2 citovaného zákonného ustanovenia, konkrétne na vznik nároku na výplatu dávky, ktorý vzniká splnením podmienok ustanovených zákonom o sociálnom poistení na vznik nároku na dávku, (1) splnením podmienok nároku na jej výplatu a (2) podaním žiadosti o priznanie alebo vyplácanie dávky. V rozhodnutí NS SR sp.zn. 7So/133/2011 sa riešila iná právna situácia, než v prípade posudzovaného navrhovateľa. Bez skôr podanej žiadosti o invalidný dôchodok nemôžu byť splnené zákonné podmienky na vznik nároku na výplatu dávky invalidného dôchodku.

Vzhľadom na uvedené dôvody, odvolací súd napadnutý rozsudok prvostupňového súdu ako vecne správny podľa § 250ja ods. 3 v spojení s § 246c ods. 1 a s § 219 ods. 1, 2 OSP v spojení s § 492 ods. 2 SSP potvrdil.

O náhrade trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 250k ods. 1 a § 151 ods. 1 OSP v spojení s § 492 ods. 2 SSP, lebo navrhovateľ nebol v konaní úspešný a odporkyni náhrada trov konania zo zákona nepatrí.

Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu v pomere hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 veta tretia zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.